

Костянтин Андрійович МАЛИНОВСЬКИЙ

30 березня 2005 року на 86 році життя обірвався земний життєвий шлях видатного українського вченого, ботаника, еколога, лісівника доктора біологічних наук, професора за спеціальністю „екологія“ дійсного члена Наукового товариства ім. Шевченка, Лісівничої та Екологічної академії наук України Костянтина Андрійовича Малиновського.

Народився 6 січня 1919 р. у м. Умані Черкаської області у родині службовців. У 1937 р. закінчив середню школу і поступив до Уманського сільськогосподарського інституту. Навчання в інституті було перервано війною в 1941 р. Брав участь у бойових діях Другої світової війни, нагороджений орденами та медалями СРСР та Чехословаччини. Вищу освіту здобув у Львівському лісотехнічному інституті, який закінчив у 1947 р., отримавши кваліфікацію інженера лісового господарства.

Формування професора К.А. Малиновського як талановитого дослідника й організатора ботанічних та екологічних досліджень, відбувалося в 40-50-х роках ХХ століття у середовищі відділу географії рослин Інституту ботаніки АН УРСР та Науково-природознавчого музею АН УРСР під керівництвом член-кореспондента АН УРСР професора А.С. Лазаренка та в оточенні відомих учених – професорів Т.Ф. Вільчинського, Г.В. Козія, В.Г. Хржановського, П.П. Балабая, Ф.Й. Страутмана. В цей час зростали, як науковці і майбутні авторитети науки, інші молоді вчені – С.І. Пастернак, О.П. Кулаківська, В.Г. Коліщук,

М.А. Голубець, С.М. Стойко, В.О. Захваткін, В.І. Здун, К.А. Татаринів та багато інших. Разом з цією плеядою майбутніх видатних учених молодий кандидат біологічних наук К.А. Малиновський, а потім вже доктор біологічних наук, обґрунтовував цікаві наукові перспективи і працював над їх втіленням у науковому пошуку.

Першу свою монографію „Біловусові пасовища субальпійського пояса Українських Карпат“ вчений опублікував у 1959 р., а вже у 1969 р. захистив докторську дисертацію за спеціальністю „Ботаніка“ на тему „Растительность высокогорья Украинских Карпат (эколого-фитоценотическая характеристика, сравнение со странами-аналогами, рациональное использование, улучшение и охрана)“.

Наукова діяльність проф. К.А. Малиновського пов'язана з вивченням флори й рослинності: історії флористичних досліджень, таксономії, географічного аналізу флори, фітоценології, класифікації рослинності, біологічної продуктивності та підготовки наукових кадрів. Під його керівництвом виконали і захистили кандидатські й докторські дисертації М.І. Бедей, Й.М. Берко, В.М. Білонога, Р.І. Дмитрах, Г.Г. Жилиєв, В.Г. Кияк, О.С. Климишин, Ю.Й. Кобів, Я.В. Коржинський, Г.С. Куковиця, Г.М. Мурський, О.М. Олексів, Х.Т. Пашук, Р.В. Попадюк, М.І. Сварник, Г.М. Слободян, В.П. Ткачик, Й.В. Царик, А.І. Шевчук, С.І. Юревич.

Костянтин Андрійович досліджував флору околиць Львова, Карпат, Поділля, Волині, Криму, Кавказу, Середньої Азії (Зеравшанський та Туркестанський хребти), Паміру, Тянь-Шаню. Зібрана ним колекція рослин (понад 10 тис. гербарних аркушів) становить значну й цінну частину гербарію Державного природознавчого музею НАН України у Львові, в тому числі знахідки нових для території України видів *Woodsia alpina*, *Chamaespartium sagittale*, *Dactylis slovenica*, *Plantago alpina*, *Meum atamanticum*, *Lycopodium issleri*.

Важливим внеском у ботанічну науку є розроблені К.А. Малиновським класифікації рослинності за методами еколого-фітоценологічної (вітчизняної) та флористичної (європейської) школи Браун-Бланке, викладені в монографіях „Рослинність високогір'я Українських Карпат“ (1980) та „Високогірна рослинність“ (2000). У цих роботах критично переглянуті, осмислені й узагальнені численні праці ботаніків, які вивчали рослинність Карпат (таксономічний, екологічний і географічний аналізи флори, життєві форми, типи фітоценозів, їх поліпшення й використання).

Багаторічна наукова й освітянська діяльність проф. К.А. Малиновського відзначена численними нагородами і званнями, зокрема, Ветеран праці (за довголітню і добросовісну працю), Відмінник народної освіти України, 50-річчя Академії наук УРСР, 50-річчя Інституту ботаніки АН УРСР, Вищої педагогічної школи в Пряшеві (Чехословаччина), званнями Почесного члена Українського ботанічного товариства, дійсного члена Наукового товариства ім. Шевченка, науковцем 1996 року (західноукраїнським фондом екології та просвітницької інформації). У 1993 році К.А. Малиновського було обрано дійсним членом (академіком) Екологічної Академії Наук України, а у 1997 –

дійсним членом (академіком) Лісівничої Академії Наук України та Соросівським професором. Його іменем названий новий для науки вид *Ranunculus malinowskii* Jelen. et Derv.-Sok.

Упродовж своєї наукової діяльності К.А. Малиновський брав участь у роботі громадських організацій, зокрема, Малої Академії наук м. Львова, Ботанічного товариства, Наукового товариства ім. Т.Г. Шевченка та ін. За довголітню, плідну працю упродовж 1960-1993 рр. на посту Голови Львівського відділення Українського ботанічного товариства обраний Почесним членом товариства. За працю на посту Президента Малої Академії наук нагороджений відзнакою Міністерства освіти „Відмінник народної освіти України“, а у 2003 році нагороджений Медаллю Верховної Ради України.

Професор Малиновський володів рідкісною магією людського спілкування. До нього на біологічний стаціонар „Пожижевська“ охоче їхали такі світила ботанічної науки, як академік А.Л. Тахтаджян, професори Т.О. Работнов, Л.Ю. Родін, О.М. Смірнова, а також словацькі, чеські та польські ботаніки. Це була справжня академія для молодшої генерації львівських ботаніків.

В повсякденному житті професор К.А. Малиновський був простою і чуйною людиною. З ентузіазмом допомагав молодим дослідникам. І не лише своїм учням, але й будь кому, хто звертався до нього за консультацією чи порадою.

Не можна обминути віддану роботу К.А. Малиновського у відновленні Біологічного стаціонару на г. Пожижевська, який з 1968 р. став структу-

рним підрозділом Державного природознавчого музею. Разом з усіма співробітниками він брався за будь-яку фізичну роботу, своїм прикладом і бадьорістю створював напрочуд оптимістичну атмосферу у до-сить суворих умовах експедиційного життя.

Уже будучи тривало хворим все ще продовжував виконувати функції головного редактора „Екологічного збірника“ Праць Наукового товариства ім.Шевченка, рецензував та редагував наукові статті, залучав до видавничої співпраці фахівців різного наукового профілю. Власне, дякуючи його старанням, побачили світ три випуски цього збірника.

І хоч наукова діяльність Костянтина Андрійовича була зосереджена на дослідженнях високогірної рослинності, все ж проблеми лісу не залишалися поза його увагою. Він не тільки досліджував приполюнні ліси та проблемні питання їх верхньої межі, але й був патріотом українського лісу, його невтомним захисником. Будучи головою екологічної комісії Наукового товариства ім. Шевченка він ініціював офіційне звернення Президії товариства до Президента, Верховної Ради та Уряду України щодо сучасних проблем лісового господарства та охорони біорізноманіття лісів. На жаль, поки що, його старання не знайшли належного реагування.

В особі професора К.А. Малиновського вітчизняна наука втратила видатного спеціаліста у галузі ботаніки та екології, зокрема, фундатора популяційного напрямку в екології рослин, та активного громадського діяча.

С.М.Стойко, П.Р.Третьак, Ю.М.Чорнобай